

Editor:
Zdeněk Konopásek (Fakulta sociálních věd UK, Praha)

Redakce:
Lukáš Havlín (studentologie, FSV UK Praha)
Eva Štehlíková (Fakulta sociálních věd UK, Praha)

Redakční kruh:

Josef Alan	FSV UK, Praha	Jaroslav Kapr	Slezská univerzita, Opava
Vladimír Andrlé	University of York, York, UK	Karel Kosina	FF MU, Brno (student)
David Doušek	Paříž (PSE)	Zuzana Kušá	Sociologický ústav SAV, Bratislava
Hana Hložková	Ústav etnologie, SAV, Bratislava	Jana Pánková	FSV UK, Praha (studentka)
Aleš Kabátek	FSV UK, Praha (student)	Ida Peřínová	FSV UK, Praha (studentka)
Jiří Kabele	FSV UK, Praha	Olga Šmidová	FSV UK, Praha
Petr Kamberšský	FSV UK, Praha (student)	Jaromír Volek	Škola sociál. studií, FF MU, Brno

ISSN 1211-5770

BIOGRAF

Je časopis stejnojmenného sdružení pro biografickou a reflexivní sociologii, Biograf bezprostředně navazuje na "Biograf Bulletin" vydávaný v letech 1994-6. Publikuje příspěvky věnované kvantitativnímu či interpretativnímu výzkumu, se zvláštním zřetelem k biografické a/nebo reflexivní sociologii, literární teorii a teorii Volpova. Časopis vychází čtyřikrát ročně a má následující prověšené rubriky:

tematicky relevantní diskuse, polemiky, názorové střety, kritické komentáře a replyky;
kousky:
články, výzkumné skici a studie, výborné rozsáhlejší texty (chystaných knih, bakalářských či magisterských prací, výzkumných zpráv), překlady.

recenze:
nejen klasické recenze vycházejících monografií, ale také více či méně uspořádané či komentované poznámky ze čtení další tematicky relevantní literatury (jednotlivých článků, speciálních čísel časopisů, staťích knih);

zprávy o proběhlých konferencích a seminářích, o studijních akcích a pobýtech, o probíhajících či chystaných výzkumných projektech;

avizy:
základní informace o chystaných odborných akcích, o zajímavých zdrojích výzkumných dat, o nových časopisech, knihách, internetových zdrojích.

Adresa editora a redakce:

Zdeněk Konopásek
Institut sociologických studií
Fakulta sociálních věd UK
Česlána 20, 116 36 Praha 1, ČR
tel: 02/24 49 14 89; fax: 02/24 22 79 50
E-mail: konopas@fsv.cuni.cz

Vydavatel:
Josef Alan
Švabova 24
152 00 Praha 5
Vyšlo:
SEMOS (Křesova 5, Praha 3)

Tři mali dinosauri

aneb
Sociologova noční můra

Bruno Latour

Centre de sociologie de l'innovation
Ecole des Mines, Paris

Bolka věnovaná Neznámému relativistovi

Byl jednou tři mali dinosauri: první se jmenoval Realismus, druhý Scientismus a třetí Popismus. Jejich původ nebyl znám, a tak vědci našli sociologa, aby v jejich nepřehledných genetických vzta-

zích udělal pořádek. Jeho snacha však od počátku narážela na metodologické problémy. Nejprve se pokusil sestavit jejich genalogii. První z dinosaurů, Realismus, zil zhruba před 150 milióny let; druhý se narodil v Anglii okolo poloviny 19. století; jeho četrná obrázky byly k vidění v románuch Julise Verne a na fotobognech v Disneylandu, který z dinosaurů byl stvořen

Sociolog předešl spoustu knih a byl spokojen, protože měl pocit, že teď už dokáže o Realismu všechno říci. Ke své mu překvapení však zjistil, že vlastně o Realismu i Scientismu říká úplně to-
tež. Napsal tedy předběžnou výzkumnou zprávu pro Nadaci, která podporovala jeho výzkumné úsilí. V níž prohlásil, že oba dinosauri jsou jednovaječná dvojčata.

+++

Tento text byl částečně inspirován dlouhou diskusí s profesorem Rom Harré a s Dr. Karin Knorr ve Vídni.

²Poznamka editora: Tento text je překladem anglického textu "Three Little Dinosaurs or a Sociologist's Nighmare", publikovaného roku 1980 v časopise *Fundamenta Scientiae* (Vol. 1, 79-85). Děkujeme Bruno Latourovi za laskavé poskytnutí copyrightu pro otištění této české verze. Vešly díky patří Lukášej Jurčovi za překladatelský čin.

+++

Tato zpráva se ale nijak nepotěšila Scientista. Namítl, že Realismus se narodil milióny let před ním, takže nemů-
že dost dobře být jeho bratr. Ve skuteč-
nosti, jak pravil, je totiž Realismus jeho

otec. Zmarten touto nasovnavost, pozd-
daci sociolog o nazor nejmladsiho Popsou-
ra, který tomuto tvrze! skromne pfikakci
syna o Reolosauru vnuka. Nds sociolog
vtal kdzy hzor a napsal tedy druhou
předběžnou zprávu, ve které vysvětlil, že
genetické vzťahy v dinosauru rodlně jsou
následující: Reolosaurus zplodil Scientaura
o ten zplodil Popsoura. Jeilkoz četi Pla-
tóna, dodal ještě, že druhý dinosaurus je
střnem prvního a třeti pak střnem tohoto
střnu.

Sociologovi se nicméně zdálo, že pro
definivní promlvení svých závěrů přece
je n potřebuje promlviť přmo o předpo-
kládaným pochicrchnou rodu, Reolosa-
rem. A tak se s ním pokusil seikat - dťve
než mu vyprší výzkumný grant - na pa-
leontologické konferenci, která pováže
prohlaa. Avšak dťve než tak vřbec
mohl učit, začala tam davem přitom-
ných vědců probíhat vlna vzrůst. Spou-
stlo lidí vřváloia ze sedadla, promlčloia si
navzájem diopozitivny a horčně diskuto-
vala. Po třech dnech tětto akthvity, kterou
provázelo velké dusno, se Scientaurus
změnil k nepoznání. Před konferencí byl
studentkarevny, neobrcobany a líně se
rochnil v bazénách. Na jejím konci už byl
teplokarevny, měl velmi důmyslnou těles-
nou spoustu nových druhů problémem
saje spoustu nových druhů problémem
Nds sociolog začínal být problémem
upřimně zoufá o pčto se: "Co se to stalo,
že došlo k takové změně? Změskoi jsem
snad Reolosaurův přspávek? Toilk jsem si
přel ho tu slyšeti! Ale je ho pčtetí paleon-
tolog se jen zasmáol: "Kdepak, nebud
hloupý! Reolosaurus přece nemůže cho-
dit na nose konferenci, je příliš veliký a
tězký. A ostátně vřbec ve skutečnosti
neexistuje - vřdyt on sám je jen interpe-
tace..." Sociolog nevěřil svým ústím. Vřdyt

Tato zpráva se ale neseškala s takovým
nadšením, jaké očekával. V jednom pa-
teontologickém časopise vyšel jzlivý člá-
nek, v němž se psalo o "relativismu" o
"nativdisti sociologů, kteří neustále vidí
sociální faktory tam, kde zádne nejsou".
Článek končil krásným poplsem Reolosa-
ra, "jak je! v současně dabě známě",
dal vysvětlit:
"Co to má znamenat? Dále se ze má le-
graci? Jak vřbec můžete vřbec o Reolo-
saurovi nějak smysluplně mluvit?"
Ukázalo se, že spor mezím utichl a
přesunul se na jakýsi podružný toxo-
mický problém, týkající se odvození ptáku
od dinosauru. Věštní sociologovi věděti
přčtete tvrdil, že nymně obroz Reolosauru
uz zádny rozumný vědec nemůže zpo-
chybnout.

+++

- "Počkete, o kterém dinosaurovi to mlu-
víte?", pčal se sociolog.
- "No přece o tom jediném, o tom sku-
těčném, který žil před 100 milióny let a byl
teplokarevny..."
- "Ale před třeml mšicil iste říkal, že není
jistě, jestli..."
- "Ano, ale ted to profesor Peabody do-
kázal!"
- "Ale vřdyt iste ml sám říkal, že Reolo-
saurus je jen interpretace!", tēmēt zavře-
těl zvolal rozčlenný sociolog.
- "Takovou přtomost bych nikdy neřekl",
odpověděl dořyčny paleontolog nakva-
šene.

V následujících mšicích se zdálo, jako
by vědci tžráli pomět. O interpretaci jz
nikde nepočlo ani slovo. Scientaurus se
opět stal Reolosaurovým střnem. Nds hrđi-
na ctili stejnou bezmocnost jako Winston
Smith, když upravoval jedinou existující
kopii deniku Times: "Den za dnem a te-
mě pčto mlnudch byla mlnudst přizpůsob-
ována současnosti... Historie byla jen
pallmpsestem, který bylo možné oskrbčot
a znovu popsat tak častio, jak tuto fois-
fikaci dokázet. Také knihy byly znovu a
znovu stohovány, přepisovány a opět
změně došlo."

+++

prodouzení svého grantu a mohl se pustit
dále po stopách dinosaurůho tajemství. A
tentokrát se bez jakéhokoli varování
uchyíl k podstatně rozantnější výzkumně
metodě.
Opatřil si nahrávaci magneton a čí-
selal záznam o tom, který z dinosaurů vy-
tváří toho druhého. Uběhlo jen pár mšic-
ců, když profesor knulick, jeden z předních
odborníků, začal promlčat diopozitivny a
sauru je jen interpretace!", tēmēt zavře-
těl zvolal rozčlenný sociolog.
- "Takovou přtomost bych nikdy neřekl",
odpověděl dořyčny paleontolog nakva-
šene.

Tento brutální postup praktikovali po
několik mšiců a zaplsoval si data o tom,
kdy vznikaly jednonlívé části obou dino-
saurů a co o nich bylo řečeno. Potvrđilo
Smith si pro sebe mumiol: "Jedny dílkaz
leží v mš poměti a nemám zádnuu jst-
mický problém, týkající se odvození ptáku
od dinosauru. Věštní sociologovi věděti
přčtete tvrdil, že nymně obroz Reolosauru
uz zádny rozumný vědec nemůže zpo-
chybnout.

